

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมืองพัทยา (Pattaya city) เดิมมีฐานะเป็นชุมชนพัทยาซึ่งเป็นหมู่บ้านประมงเล็ก ๆ อยู่ในสุขาภิบาลนาเกลือ ซึ่งมีชุมชนอาศัยอยู่ไม่หนาแน่นมากนัก ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว ในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับภายในประเทศ (Domestic Tourism) และระดับนานาชาติ (International Tourism) ซึ่งทำให้พัทยามีการขยายตัวทางด้านกายภาพ ประชากร เศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านกายภาพ เมืองพัทยามีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากขาดการวางแผนและขาดการควบคุมตามหลักการผังเมืองที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาการใช้ที่ดินเป็นอันมาก การขัดแย้งของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ทำให้เกิดผลกระทบในปัญหาหลาย ๆ ด้าน ประกอบกับเมืองพัทยาเป็นศูนย์ท่องเที่ยวและบริการทำให้มีประชาชนจำนวนมากอพยพจากภาคอื่นและพื้นที่ใกล้เคียงเข้ามาประกอบอาชีพด้านบริการธุรกิจอันเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมท่องเที่ยว ทำให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมายยากแก่การควบคุม ทำให้เกิดปัญหาทางด้านผังเมืองและสภาพแวดล้อม

เมื่อพิจารณาบทบาทของเมืองพัทยาในระดับภาคแล้ว จากนโยบายการพัฒนาเมืองของโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ได้กำหนดให้เมืองพัทยาเป็นพื้นที่หนึ่งใน "เขตวางแผนพัฒนา" เพื่อเป็น "ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ" กล่าวคือให้เมืองพัทยาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติ และเป็นพื้นที่รองรับธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวโยงกับแหล่งอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งเป็นแหล่งที่ตั้งของหน่วยราชการส่วนกลาง อันเป็นการสนับสนุนให้ศูนย์กลางชุมชนแต่ละแห่งในภูมิภาคตะวันออก

สำหรับบทบาทของเมืองพัทยาในระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดนั้น การที่พัทยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ และเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจของภาคตะวันออก การอพยพย้ายถิ่นของประชาชนที่เข้ามาทำธุรกิจ อีกทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาที่พัทยาตามสถิติของการท่องเที่ยว

แห่งประเทศไทย ในปีพ.ศ.2529 ประมาณ 933,967 (เก้าแสนสามหมื่นสามพันเก้าร้อยหกสิบเจ็ดคน) ซึ่งก็จะเริ่มมากขึ้นในอนาคต ในสถานะการณ์เช่นนี้ทำให้มีการลงทุนปลูกสร้างในด้านที่พักอาศัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จึงเกิดมีโรงแรม คอนโดมิเนียม แฟลต แม้กระทั่งห้องเช่าราคาถูก (Guest House) เกิดขึ้นหนาแน่น ทำให้เมืองพัทยาซึ่งเคยเป็นเมืองชายฝั่งทะเลเล็ก ๆ ไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะรองรับการขยายตัวอย่างรวดเร็วมีปัญหาเกิดขึ้นหลายด้าน โดยเฉพาะกิจการด้านสาธารณูปโภคซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับเมืองท่องเที่ยว

สาธารณูปโภคที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการให้บริการน้ำประปา ซึ่งในปัจจุบันไม่พอเพียงแก่ความต้องการของผู้อยู่อาศัย การประปาพัทยาใช้แหล่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำมาบประชัน ซึ่งมีความจุประมาณ 15 ล้านลบ.ม. ปัจจุบันมีกำลังผลิตรวม 1,000 ลบ.ม./ชม.หรือ 24,000 ลบ.ม./วัน แต่เนื่องจากเมืองพัทยามีการเจริญเติบโตและขยายตัวอย่างรวดเร็วทำให้ความต้องการใช้น้ำของเมืองพัทยาและชุมชนใกล้เคียง เพิ่มมากขึ้นถึง 50,000 ลบ.ม./วัน (ข้อมูลการประปาส่วนภูมิภาค ปี 2530) ประกอบกับช่วงปี 2530-2531 อ่างเก็บน้ำมาบประชันมีปริมาณน้ำลดต่ำลงอย่างมาก เนื่องจากปริมาณฝนตกลงบริเวณพื้นที่อ่างน้อยกว่าปกติ ทำให้ทางการประปาประสบปัญหาทั้งทางด้านแหล่งน้ำดิบและกำลังผลิตไม่พอเพียง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าควรศึกษาแหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตน้ำประปา ความต้องการน้ำประปาของเมืองพัทยาในปัจจุบันเพื่อให้ทันต่อการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมืองพัทยา อีกทั้งเพื่อเป็นการรองรับโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกและส่งเสริมในด้านการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาให้ไปสู่ทิศทางและเป้าหมายที่ถูกต้อง ตลอดจนจนถึงการศึกษาความต้องการน้ำประปาในอนาคตของการประปาพัทยาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบและปัญหาการใช้ที่ดินของเมืองพัทยาในปัจจุบัน
2. เพื่อให้ทราบลักษณะของกิจกรรมทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญในการให้บริการด้านน้ำประปา
3. เพื่อให้ทราบถึงบทบาทของเมืองพัทยาในระดับภาค ซึ่งถูกกำหนดให้เป็น "ศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ" ตามนโยบายพัฒนาเมือง และโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก

4. เพื่อศึกษา และวิเคราะห์แนวโน้ม และรูปแบบของการขยายตัวของเมืองนันทยาในอนาคตได้แก่
 - 4.1 การขยายตัวในด้านการท่องเที่ยว
 - 4.2 การขยายตัวในด้านธุรกิจพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัย
5. เพื่อศึกษาถึงการให้บริการน้ำประปา แหล่งน้ำที่จะนำมาผลิตน้ำประปา แนวโน้มความต้องการน้ำประปาในอนาคต และส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านบริการ เพื่อให้เมืองนันทยาเป็นศูนย์กลางความเจริญทางด้านเศรษฐกิจของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

ขนาดของพื้นที่ศึกษายึดเขตการปกครองเป็นหลัก กล่าวคือ เมืองนันทยาตั้งอยู่ที่เส้นละติจูดที่ 13 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 101 องศาตะวันออก มีอาณาเขตอยู่ในพื้นที่อำเภอบาลละมุง จังหวัดชลบุรี ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบลได้แก่ ตำบลนาเกลือ ตำบลหนองปรือ บางส่วนของตำบลหนองปลาไหล และบางส่วนของตำบลห้วยใหญ่ มีเนื้อที่ครอบคลุมประมาณ 53.44 ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้ไม่รวมพื้นที่เกาะและพื้นที่ในทะเล

ขอบเขตที่เป็นเนื้อที่จะศึกษา

ศึกษาและวิเคราะห์ถึงสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการขาดแคลนน้ำประปาในเมืองนันทยาโดยนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการแก้ปัญหา และเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อไป เนื้อหาที่จะศึกษา มีดังนี้

1. ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาของนันทยาในระดับภูมิภาค
2. ศึกษาถึงโครงสร้างเศรษฐกิจ, ประชากรและสังคม การกระจายตัวของกิจกรรม การคาดการณ์ของประชากรในอนาคตและนักท่องเที่ยว ที่มาของรายได้ และบทบาทในด้านการท่องเที่ยว
3. ศึกษาจำนวนและประเภทของนักท่องเที่ยว กิจกรรมของนักท่องเที่ยว และการขยายตัวในอนาคต
4. ศึกษาแหล่งน้ำ ที่ตั้ง ปริมาณน้ำ เพื่อรองรับการจัดหาน้ำดิบเพื่อการผลิตให้การประปา นันทยา

วิธีการดำเนินการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ก) ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ ห้างสรรพสินค้า และส่วนเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่

- 1) รายงานวิจัยและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเมืองพัทยา เช่น รายงานวิจัยเมืองพัทยา จากกองวิจัย สำนักผังเมือง, แผนพัฒนาเมืองพัทยา จากศาลาว่าการเมืองพัทยา, แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานความเหมาะสมการจัดหาน้ำให้พัทยา บางละมุง จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ ฯลฯ
 - 2) ภาพถ่ายทางอากาศของเมืองพัทยาระหว่างปี 2 ปี (ปี พ.ศ. 2526 และปี พ.ศ. 2531) ของกรมที่ดิน
 - 3) แผนที่ City Map ของเมืองพัทยา จากกรมแผนที่ทหาร และแผนผังการใช้ที่ดินของเมืองพัทยา เพื่อนำมาศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
- ข) ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาตรวจสอบถึงสภาพความเป็นจริง โดยการออกสำรวจภาคสนาม สังเกตพื้นที่

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

- 2.1 วิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับเมืองพัทยาตามข้อมูลที่ได้มา
- 2.2 วิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ของแผน เช่น แผนพัฒนาเมืองพัทยา แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา, แผนผังการใช้ที่ดิน เป็นต้น
- 2.3 วิเคราะห์ถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวตามช่วงเวลาต่าง ๆ เพื่อหาจำนวนนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการสูงสุด และการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต
- 2.4 วิเคราะห์ถึงปริมาณการใช้น้ำประปาของโรงแรม คอนโดมิเนียม แฟลต โรงงานอุตสาหกรรม และที่พักอาศัยทั่วไปทั้งในปัจจุบันและความต้องการในอนาคต
- 2.5 วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาของแหล่งน้ำดิบ เพื่อหาแนวทางแก้ไข

แหล่งที่มาของข้อมูล

- ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการศึกษาภาคสนาม โดยการออกสำรวจ สังเกตพื้นที่
- ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการสอบถามข้อมูล จากเอกสาร หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - ศาลาว่าการเมืองพัทยา
 - สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
 - ศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 - กองการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 - องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
 - แผนที่ที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาและรูปแบบของการใช้ที่ดินของเมืองพัทยาในปัจจุบันและอนาคต
2. ทำให้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ที่เกิดขึ้นบนพื้นที่ อันเป็นประโยชน์ในการวางแผนบริการด้านน้ำประปา
3. ทำให้ทราบถึงบทบาทของเมืองพัทยาในระดับภาค
4. ทำให้ทราบถึงแนวโน้มของการขยายตัวในด้านการท่องเที่ยว ด้านธุรกิจพาณิชย์กรรม และในด้านที่อยู่อาศัยของเมืองพัทยาในอนาคต
5. เพื่อใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐ หรือผู้สนใจได้นำผลที่ได้จากการศึกษาเป็น มูลฐานในการนำไปใช้ประโยชน์ในงานด้านสาธารณูปโภค หรือนำไปใช้ประโยชน์อื่น ๆ ตามแต่จะต้องการ